

ZÁRSZÓ: AZ ELSŐ KONFERENCIA UTÁN

CLOSING REMARKS: AFTER THE FIRST CONFERENCE

Budapest egyesítésének 125. évfordulója alkalmával, 1998. november 18-án rendeztük meg a Budapesti Történeti Múzeum várostörténeti konferenciáját *URBANIZÁCIÓ A DUALIZMUS KORÁBAN* címmel. Az ülés eltervezésekor több cél lebegett szemünk előtt: a várostörténeti kutatások szemléljét kívántuk megrendezni; a közgyűjtemények munkatársainak akartunk tudományos fórumot biztosítani; reménykedtünk abban, hogy újfajta forrásanyagok alapján készült előadásokkal az elméleti, akadémikus jellegű várostörténeti kutatások számára is újat tudunk nyújtani; és végül abban bízunk, hogy sikerül megalapoznunk a várostörténeti kutatások és viták rendszeresen sorra kerülő fórumát.

A Vármúzeum épületében a Királypince adott otthont a tömör, intenzív és sikeres tudományos ülésnek, amelyen két szekcióban – *A VÁROSI ÁTALAKULÁS KÉRDÉSEI ÉS SZINTEREI* címmel Gyáni Gábor elnökletével, és *A POLGÁROK ÉS A VÁROS KULTURÁLIS ÉLETE* címmel Sármány Parsons Ilona elnökletével – tizennyolc előadás hangzott el mintegy hatvan hallgató jelenlétében. Kevés kivétellel ezeknek az előadásoknak a dolgozattá formált változatát adjuk most közre. Nem egy esetben kiegészített illetve átdolgozott formában születtek meg a dolgozatok, ezenkívül sajnos három kitűnő előadás dolgozat-változata nem készült el, viszont Sármány-Parsons Ilona szekcióelnökként egy fontos témakörrel kiegészítette az elhangzottakat – ami együtt indokolja, hogy most a közléskor nem ragaszkodtunk az előadások eredeti sorrendjéhez, hanem megírt formájuk kapcsolódási pontjait tekintettük a rendező elvnek.

A konferencia egyik izgalmas, újszerű megközelítést ígérő előadása a városi infrastruktúra és a háztartási infrastruktúra kialakulásáról és viszonyáról szólt volna, s aki elkezdett dolgozni rajta, várostörténeti, társadalom- és művelődéstörténeti kutatásaink iskolateremtő egyénisége, Hanák Péter akadémikus volt. Előadását már nem tarthatta meg; váratlan halála miatt már csak emléke előtt tisztelgheztünk. Sokrétű tudása, vonzó tanáregyénisége és inspiráló ereje ebben a körben különösen hiányzik: többen mesterünket tiszteltük benne.

Azzal, hogy a konferencia szakmai eredményeit e kötetben közzétesszük, reméljük, hogy utat nyitunk további sikeres konferenciák számára, amelyek tudományos érdemeik mellett közgyűjteményeink műtárgyaira, emlékanyagára is felhívják a figyelmet mint a történeti kutatások forrásanyagára; s megjelenik az igényünk arra, hogy Budapest mellett a Kárpát-medence városainak történeti kérdéseivel is foglalkozzunk.

BUZINKAY GÉZA

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA BUDAPEST TÖRTÉNETÉHEZ 1991–1994

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményében hagyományos, egyúttal az egyik legfontosabb feladat a fővárossal kapcsolatos helytörténeti-helyismereti irodalom gyűjtése, illetve feltárása. E munka eredményeként jelentek meg az utóbbi évtizedekben általános és témabibliográfiáink kötetei. 1990-től a Budapest Gyűjtemény áttért a számítógépes bibliográfiai feldolgozásra, ezzel egyúttal megszüntette az addig rendszeres éves bibliográfiai kötetek kiadását. Pár év elteltével azonban meggyőződünk arról, hogy továbbra is igény van egy válogatott, tájékoztató bibliográfia nyomtatásban történő megjelentetésére.

A Tanulmányok Budapest múltjából évkönyvben most közreadott gyűjtésünk alapja tehát a Budapest Gyűjteményben folyó feldolgozó munka. 1990 óta épített adatbázisunk a magyarországi sajtóanyag fővárosi vonatkozású cikkeit tartalmazza; mintegy 350 periodikát szemlélünk, és az anyagot rendszeresen kiegészítjük más nyomtatott, illetve számítógépes bibliográfiákkal. Jelen válogatásunkból kihagytuk (az Orvosi Hetilap kivételével) a napi- és hetilapokban megjelent közleményeket. A könyvek feldolgozásakor arra törekedtünk, hogy ne csak a monográfiák, hanem a gyűjteményes kötetek idevágó tanulmányai is kerüljenek be a bibliográfiába. A Magyarországon megjelent dokumentumokon túl igyekeztünk a külföldi szakirodalomból is válogatni.

A szerkesztés során tartalmi szempontból a történetiség volt a kiválasztás alapja. A bibliográfiai tételeket a Budapest Gyűjtemény munkája során kialakított témaköröknek megfelelően csoportosítottuk. Buda visszavívásával bezárólag a tételeket alapvetően az adott korszakhoz soroltuk, ezután a rendezővel kiegészült a különböző szakterületek szerinti osztályozással. Bár értelemszerűen egy-egy cikk, könyv több témakörbe is beosztható lett volna, csak egy helyen tüntettük fel azokat. Nekrológokat nem, recenziókat kivételes esetben vettünk fel. Néhány jelentős tanulmánykötetet – ha a bennük található cikkek több témakörhöz tartoznak – nemcsak tartalmazó dokumentumként, hanem önállóan is szerepeltettünk. Az egy témához kapcsolódó gyűjteményes kiadványok leírása után az adott tételen belül közöltük a részletes tartalomjegyzéket. Formailag a könyvtári szabványhoz közeli megjelenítést alkalmaztunk. Ha egy kötetet több nyelven is kiadtak, a változatokat azonos tételen belül tüntettük fel. A keresést személynévmutató könnyíti meg.

Reméljük, több mint másfél ezer tételes bibliográfiánk lapjait haszonnal forgatják majd a Tanulmányok Budapest múltjából olvasói, a várostörténet iránt érdeklődő kutatók, oktatók, diákok. Ha részletesebb szempontok szerint kívánnak tájékozódni, várjuk önöket a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményében.

SÁNTHÁNÉ ANTAL SÁRA
HORVÁTH ZSOLT